SÖRMLANDSLÅTEN

Medlemstidning för Södermanlands Spelmansförbund Nr 2 2007

Sörmalandslåten

2/2007
Medlemstidning för
Södermanlands Spelmansförbund
c/o Annelie Sandell
Tegvägen 46, 175 53 Järfälla
Postgiro 12 24 74-0
Org.nr :818500-9233
Ansvarig utgivareTorsten Gau
Redaktör styrelsen

Innehåll

Sid

1. **Ordföranden har ordet**
2. **Släpp spelmännen loss Stig Norrman**
3.
4. **Rapport från styrelsen**
5.
6. **Ett livaktigt förbund Ulf Lundgren**
7.
8.
9. **Vingåkers Spelmansstämma**
10. **Vem ska styra min kreativitet Margareta Persdotter**
11. **Folkmusik i Fogdö**
12. **Nils Nilsson i Vika Christina Frohm**

Styrelseledamöter:

Ordförande: Torsten Gau
016-42 00 70
Vice ordf. Christina Frohm
08-85 26 69
Kassör: Annelie Sandell
08-580 347 18
Sekreterare: Birgitta Stenberg
08-550 415 13
Ledamöter:
Bernt Olsson
0157-206 36
Gunnar Nordlinder
08-89 91 80
Lena Odén
0152-703 67
Ersättare:
Ingvar Andersson
016-820 80
Ulf Lundgren
08-550 864 64
Försäkringar/medl.register:
Lennart Nordin
0155-26 64 11
Stugfogde:
Erik Andersson
0157-607 05

Tillbaka på skatten? Ge ett bidrag till SörmländskaFolkmusikfonden pg 12 24 74-0

Omslagsbild: Natalia Westman, Johan Smedin, Ulrika Lindroth och Malin Kvarnström

Vill ni veta mer vad som händer i Spelmansförbundet så titta på vår Hemsida! http://www.sodermanlandsspelmansforbund.nu/
Glöm inte att meddela Leif Wallin om era träffar och stämmor!

Ordföranden har ordet

Ett lyckat och trevligt årsmöte är avklarat med några nya i styrelsen: Ingvar Andersson och Ulf Lundgren nyvalda och Lena Odén som tog en ordinarie plats. Vi hälsar dem välkomna och det skall bli roligt att få jobba ihop.

Sommaren ligger framför oss med många stämmor och träffar. Jag vill naturligtvis särskilt puffa för Arboga den 17 juni och midsommardagen på Julita. Båda är våra egna arrangemang och jag hoppas att få se många av er där.

GWstugan i Malmköping blir samlingspunkt för några träffar. Vi skall titta igenom arkivet och försöka hjälpa arkivgruppen att bl a sortera bilder och tidningartiklar. Kul jobb! Framåt kvällen blir det spel, dans och sång så länge vi orkar. Aktuella dagar är den 30 juni och 4 juni kl 14.00. Kom och trivs!

Om ni vill framföra åsikter och synpunkter på vår verksamhet så finns vår "Sörmlandslåten". Ett bra forum för tankar av alla slag. Vi blir jätteglada att få höra av er!

Vi ses överallt i sommar hoppas

Torsten

Ingemar Skoglund

En spelmanskamrat och vän har lämnat oss. Fredag morgon 11 maj avled Ingemar Skoglund, vilket för oss i spelmansförbundet mottogs mycket sorgligt. Ingemar var en av förbundets mest värdefulla medlemmar och har under alla sina år tillfört ovärderlig kunskap och stöd för vår verksamhet. Vi kommer att minnas Ingemar med stor saknad och tacksamhet för hans insatser.

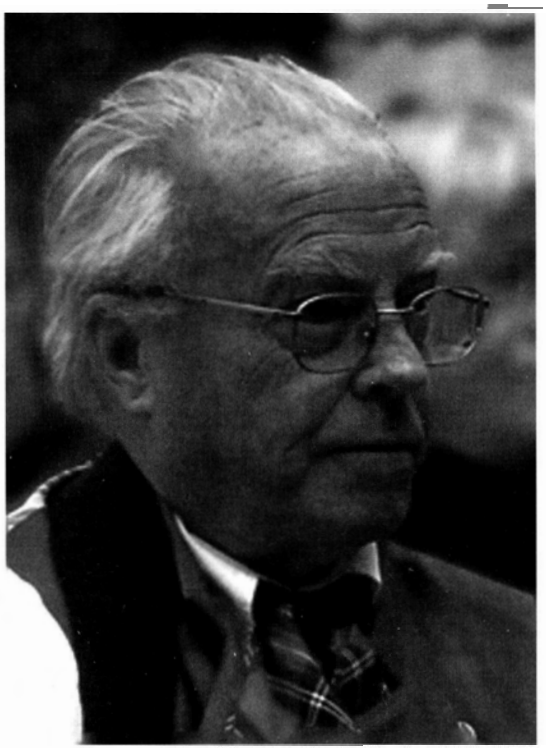

Släpp spelmännen loss, det är sommar!

Ett av folkmusikens fönster mot allmänheten är spelmansstämmorna. Det arrangeras flera hundra spelmansstämmor i Sverige varje år och de är på sommaren ett av de vanligaste musikarrangemangen i landet.
Spelmansstämman som företeelse finns, så vitt jag vet, heller inte i något annat land och är alltså unik i den internationella musikvärlden.
Å andra sidan är folkmusikens fönster i medievärlden mot allmänheten knappast större än en glugg. Radio och TV visar ett minimalt intresse, kultursidorna i dagspressen likaså. Här ges både jazz och nutida konstmusik faktiskt större utrymme trots att även de måste räknas som smal musik. Panoramafönstret i musikmedievärlden ges till populärmusiken medan den största gluggen i folkmusikmedievärlden ges åt världsmusiken. Det senare helt i linje med de förhärskande vindar som råder i dagens globalisering och mångkultur.
Varför bryr sig då inte kultur och nöjesjournalister om en så unik musikform som en spelmansstämma? Det undrade vår ordförande Torsten Gau i senaste Sörmlandslåten och det kan man verkligen fråga sig. På grund av okunskap säger en del, på grund av spelmännen själva säger andra. Eller är det musiken det är fel på?

"Folkmusiken kom tillbaka som ett hyggligt komp till Gröna Vågen", skrev Oscar Hedlund (Oscar III) i DN 1978. Och visst var det så. Den nyrousseauanska anda med sin åter-till-naturen-ideologi och sina gräv-där-du-står-appeller som blommade ut under 1970-talet passade folkmusiken som hand i handske. Och som man grävde, ner genom spelmanslagssedimenten förbi både Olof och Nils Andersson och Zorn och Gesunda. På Visarkivet stod man i kö tillsammans med songwriters och jazzmusiker. Alla letade nytt i det gamla, ju äldre desto bättre. Men blev det så mycket nytt egentligen, bortsett från nygamla instrument, bordunmattor och fotstamp.
Så här i backspegeln nästan fyrtio år senare är allt sig ganska likt ändå. Man spelar sina låtar som man alltid har gjort. Repris för repris med identiska omtagningar, det enda som växlar är melodierna och de som framför dem. Det är spelmännens musik, inte publikens. Varför då visa upp den offentligt?

På hösten för tjugo år sedan träffades ett antal medlemmar i Södermanlands spelmansförbund för att diskutera folkmusikens framtid. Bland annat förde man fram ett förslag till en "ny" definition på folkmusik där själva spelsättet betonades, inte melodierna. Det betyder att för den som behärskar folkmusikens spelsätt och manér kan "all" musik bli folkmusik, medan för den som inte gör det blir ingen musik folkmusik – inte ens folkmusikens melodier. Verkar det krångligt? Men vem har sagt att folkmusik ska vara lätt eller enkel.
Idag är denna definition allmänt accepterad i musikvärlden och folkmusiken med sitt karaktäristiska spelsätt betraktas som en stil eller stilfamilj bland andra musikgenrer; man hör vad som är folkmusik. I spelmansstämmosverige däremot verkar tiden ha stått stilla och man sitter ohjälpligt fast i "den fälla som omedvetet gillrades redan av de tidiga upptecknarna" för att citera Arne Blomberg i Sörmlandslåten 1987 dvs. uppteckningen/melodin är regeln, meloditroheten stilen och musiken blir som den blir.
I spelmansfestivalsverige däremot är det annorlunda, kanske mycket på grund av världsmusiken som ger draghjälp åt folkmusiken. Om världsmusik kan man tycka vad man vill (och gör det också) men det är många spelmän som står med ett ben i folkmusiken och ett i världsmusiken. Varför då? kan man fråga. Av nyfikenhet, säger en del. Av längtan efter större frihet, säger andra men kommer gärna tillbaka till folkmusiken då och då för att hämta näring. Det är också här, i spelmansfestivalsverige, vi hittar det mediala kultursverige både från lokalpress och ibland t.o.m. från radio och TV.

I spelmansstämmosverige är det alltså den gamla, "traditionella", musiken och dess miljöer som framhålls. Men kan man fortsätta att spela "som man gjorde förr" och samtidigt förundras över publikbortfall och brist på massmediaintresse? För med handen på hjärtat, ingen har väl idag, år 2007, samma musikuppfattning som man hade vid förra eller

förförra sekelskiftet. Det har nog inte **publiken** heller även om vi gör vårt bästa för att förflytta den dit när vi presenterar musiken.
Folkmusiken är inte bra för att den är gammal utan för att den innehåller så mycket bra musik. Men det är det personliga spelet som fört och för musiken vidare, "med små steg som nära anknyter till det traditionella framförandesättet" för att åter citera ur artikeln i 1987 års Sörmlandslåt.

Den kanadensiske pianisten Glenn Gould talade om "kreativ felspelning" och blev världsberömd på kuppen. Utan andra jämförelser är kanske det något att tänka på. Att göra som de gamla spelmännen och spela låtarna mer efter eget huvud. Tänka mer på musiken än på historien.
Släpp spelmännen loss, det är sommar!

Stig Norrman

ÖPPET HUS i ARKIVET

2 dagar i sommar
med spel- och dansträff
i
Gustav Wetterstugan

Lördagarna 30 juni och 4 augusti

Kl 14.oo finns Christer och Lena på plats i stugan och hjälper dig som vill veta hur du hittar i arkivet. Du får lära dig hur du hittar inlagt material i stugans dator och även vad som kan finnas i hyllorna att bläddra i.

Ca kl 17 är det Knytis, ta med egen mat/fikakorg, vi sätter oss till bords inomhus eller utomhus, efter vad vädrets makter beslutar sig för.

När spel- och danslusten tar överhanden spjärnar vi inte emot! Vi luftar instrumenten och dansskorna plockas på!

Mycket välkomna!

Frågor besvaras av Lena och Christer Odén, tel 0152-70367

Vi efterlyser unga spelmän som kan försvara de sörmländska färgerna i juniorspelmanstävling i sydöstsvensk folkmusik.

Alla spelmän under 20 år med speltradition från sydöstsvenska folkmusikområdet inbjudes att delta i mästerskapstävlingen som äger rum i samband med Linköpings spelmansstämma lördag 25/8 2007 på eftermidagen i Sätravallen.
Tävlingen, som sker inför publik är uppdelad i två klasser, solospel och/eller gruppspel
Tre låtar framförs, varav minst en skall vara en slängpolska. Alla instrument är välkomna.
Juryn består av Christina Frohm, Sörmland, Magnus Gustafsson, Småland och Peter Pedersen, Skåne.
Första pris är äran, diplomet och 1000:-
Prisutdelningen sker på söndagen i Gamla Linköping, då vinnarna också spelar sina låtar.
Anmälningsavgiften, 100 kr för solospel och 200 kr för gruppspel, betalas in på pg 496 31 09 - 6 före 10 augusti.
www.linkopingsstamman.se

Rapport från styrelsen

Styrelsen för spelmansförbundet träffas för styrelsemöte ca 1 gång i månaden med undantag för sommarmånaderna, då vi tar paus. Vi ska här försöka att regelbundet rapportera lite kort om vad vi pratar om i styrelsen.

Mötet den 12 april i Härad var det första styrelsemötet efter årsmötet och vi välkomnade våra två nya suppleanter Ingvar Andersson och Ulf Lundgren.
Nytt är också att Lena Odén gått upp som ordinarie ledamot, och styrelsen har nu följande sammansättning:

Torsten Gau, ordförande
Christina Frohm, vice ordförande
Annelie Sandell, kassör
Birgitta Stenberg, sekreterare
Gunnar Nordlinder, ledamot
Lena Odén, ledamot
Bernt Olsson, ledamot
Ingvar Andersson, suppleant
Ulf Lundgren, suppleant

Dessutom är Leif Wallin adjungerad som webbansvarig, och han sköter om vår webbsida www.sodermanlandsspelmansforbund.nu där han för in all information han får om kommande stämmor och träffar t ex.

En viktig punkt på detta möte var arkivet och Gustaf Wetterstugan. Det finns mycket material i arkivet och mer kommer in, så Lena och Christer Odén (som gör ett fantastiskt jobb med arkivet) har ordnat en hylla i GW-stugan med nyinkommet material.
För att sprida kunskap om arkivet och GW-stugan beslöt vi att ha Öppet Hus två dagar i sommar, och detta kommer att ske den 30 juni respektive den 4 augusti. Båda gångerna börjar vi kl. 14.00 och hoppas att det mynnar ut i spel och dans på kvällen. Mer information om detta finns på annan plats i detta nummer samt på hemsidan.
Dessutom ska styrelsen (och andra intresserade) träffas den 20 maj för en arkivdag.

Gustaf Wetterstugans dörr är ett ständigt återkommande problem. Dörren är otät och på vintern snöar det in. Eftersom huset är gammalt får vi inte byta dörr hur som helst, men det vore önskvärt med en dörr som går att stänga igen ordentligt även från insidan. Torsten ska kontakta en pensionerad arkitekt för att få hjälp med en skiss på en lösning.

Under punkten "Sörmlandslåten och Utgivning" diskuterade vi Sörmlandslåtens innehåll. Ingemar Skoglund som är redaktör har efterlyst mer bidrag från både styrelse och medlemmar och vi listade en hel del förslag (varav denna resumé är en).
Ett nytt allspelshäfte ska ges ut under året och vi pratade om att ordna kurser, både spelledarkurser och såna som har allspelslåtarna som grund (ni har väl alla läst Ingvar Anderssons artikel i förra numret av Sörmlandslåten?).
Vi är lite nyfikna på vad för kurser ni medlemmar vill ha och hur ofta – hör gärna av er.

Vi hann också med att diskutera lite kring det uppdrag vi fick av årsmötet, nämligen att till nästa årsmöte undersöka för- och nackdelar med ett eventuellt medlemskap i SSR.

Till slut hoppas vi att vi ses i sommar på Arboga-stämman (17 juni), Julita-stämman (23 juni) och alla de stämmor som arrangeras lokalt i landskapet.

Birgitta Stenberg

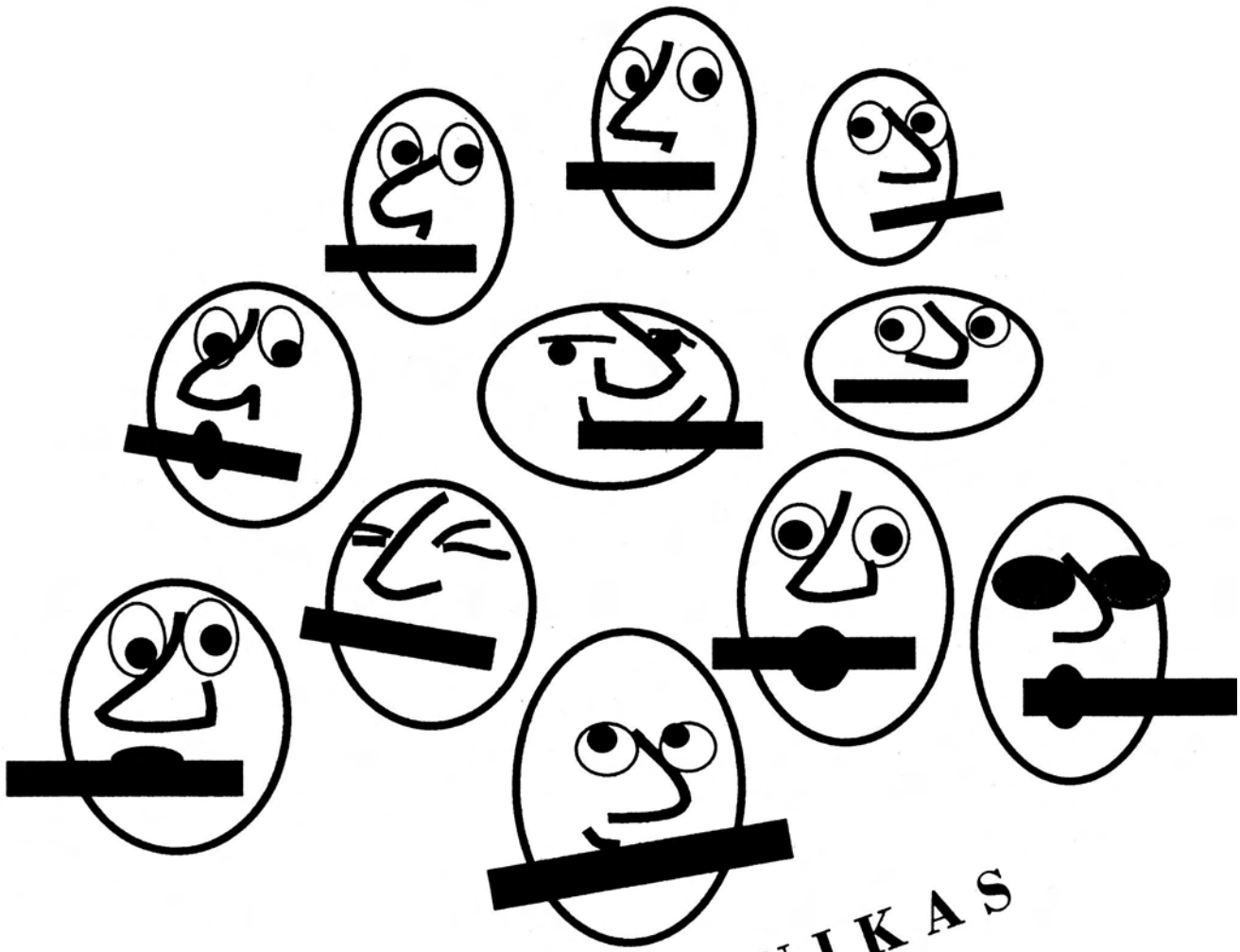

HARMONIKAS

Munspels-stämma

Farsta Gård. Söndagen den 3 juni kl 13

Även andra instrument är välkomna.
Allspel, scenprogram, buskspel, dans.
Kurs i munspel med riksspelman John Erik Hammarberg,
börjar 9.30. Medtag munspel i G-dur.

Stämman stöds av Farsta Kulturkommité, Stockholms Läns Bildningsförbund,
Gottfrid Johanssons Musikinstrumenthandel, Jim Åkerstedt Reklam
Information: Erik Sommarin 08-669 25 50, Bo Gabrielsson 08-21 05 81

Ett livaktigt förbund

Vad är det som får en människa att engagera sig? Vad är det som får henne att ägna sin fritid åt en syssla som för en utomstående kan förefalla både fullständigt ointressant och onödigt? Vad får en frimärkssamlare att i timtal finstudera sina samlingar genom lupp?. Vad får en Klematisexpert att pyssla om sina plantor och ömt vårda de spröda skotten? Vad får en spelman att outtröttligt spela samma låt om och om igen? Är det för att bli bäst? Ja, kanske för en del. Är det för att fly bort från en grå tristess på jobbet? Kanske för en del. Är det för att förverkliga en dröm, ett mål, att nå lite längre än förra gången? Så borde det i alla fall vara.

Vi är många i vårt land som spelar folkmusik, dansar folkliga danser och sjunger folkliga visor. Vi är många sörmlänningar som varje vecka beger oss till träningen i föreningen eller samlas hemma med några kamrater för att spela. Ibland går det lika bra att spela alldeles på egen hand. Och musik finns det ju så det räcker. Under sommarhalvåret, och numer även vintertid åker vi glatt till alla de spelmansstämmor och träffar som anordnas runt om i landskapet. Att spela tillsammans med andra och för andra tycker vi är stimulerande.

Men hur pass engagerade är vi, i den meningen huruvida vi tänker på vad vi gör när vi spelar? Vad betyder låtarna för oss? För många är det ett sätt att fördriva tiden i trevlig social samvaro. En del strävar efter att finna det "rätta" spelsättet och den mest traditionsbundna tolkningen. Andra vill söka nya vägar, spränga gränser, hitta nya uttryckssätt. Hur musik och dans fungerar tillsammans ger många en spännande uppgift att lösa. Medlen och verktygen och målen skiftar men det viktigaste för oss spelmän, dansare och vissångare är att vi bryr oss. Att vi försöker hitta just vår egen väg att förverkliga oss genom musiken och dansen, att varje gång komma ett litet steg längre fram. Om vi tillsammans ska hjälpas åt att utveckla våra folkliga traditioner måste vi utvecklas. Liksom alla levande organismer behöver nytt bränsle för att överleva behöver även folkmusiken nya tankar och synsätt.

I vårt sökande efter den egna vägen behöver vi hjälp och stöd, råd och vägledning. Vi behöver en övergripande organisation som kan ge oss de rätta verktygen. Vi behöver samlas under ett paraply, ett nätverk, vi behöver samspelet med andra som hyser samma intresse och kärlek för folkmusiken.

Södermanlands Spelmansförbund har som landets äldsta spelmansförbund en lång och mycket gedigen bakgrund. Att samla landskapets spelmän, vårda den gemensamma traditionen, inspirera unga som gamla medlemmar, föra ut folkmusiken i samhället och ge den en plats bland de övriga kulturformerna är förbundets stora uppgift. Som verktyg används olika folkmusikarrangemang, kursverksamhet, utgivning, ett aktivt arkiv, Sörmlandslåten samt en livaktig och initiativrik styrelse. I och med detta skall den sörmländska folkmusikskatten och traditionen både bevaras och utvecklas.

Men ingen organisation kan överleva utan att dess medlemmar ger sitt stöd, efterfrågar råd och söker gemenskap. Vi har runt om i vårt landskap många aktiva föreningar, många duktiga spelmän och dansare vilket borde borga för att Spelmansförbundet förblir en levande och framgångsrik organisation.
Vi är fortfarande landets äldsta spelmansförbund. Vi är inte störst och det behöver vi inte vara. Vi är inte bäst och det är heller inte nödvändigt. Men jämfört med oss själva för 10 år sedan så har vi tappat fart. Det finns idag ett glapp mellan medlemmarna och förbundets styrelse. Förbundsledningen vet inte vad

medlemmarna vill och medlemmarna är osäkra på vad styrelsen har för ambitioner. I brist på efterfrågan finns det heller inget utbud och ingen styrelse kan rå på detta. Styrelsen är inget serviceorgan som ska förse de passiva medlemmarna med meningsfyllda verksamheter, utan det ligger en skyldighet på medlemmarna att aktivt medverka till att förbundets ambitioner blir verklighet. Detta gäller såväl i idéskapandet som att ställa upp och hjälpa till i det praktiska genomförandet.

Kursverksamheten som en gång var omfattande och samlade många deltagare är nu minimerad till i stort sett en kurs, för ungdomar veckan före midsommar. Det är dessbättre en mycket väl genomförd verksamhet och därför mycket populär och ungdomarna köar för att få en plats. Men i övrigt är det stiltje sen många år tillbaka. De små kortkurserna i samband med bl a Gnestastämman visar dock på att det finns ett intresse. Men låt styrelsen få veta vad vi vill ha för innehåll i kursverksamheten. För visst vill vi lära oss nytt, bli bättre spelmän, dansare och vissångare. Det finns många duktiga människor inom förbundet som gärna delar med sig av sin kunskap.
Antalet stämmor och träffar under året är stort och det är mycket glädjande. Det visar på att intresset för vår folkliga kultur lever och här gör de lokala föreningarna en värdefull insats (ofta är det tyvärr endast en mindre grupp som får dra det tunga lasset medan övriga medlemmar drar sig undan ansvaret).
Vi måste också utnyttja förbundets arkiv i Gustav Wetterstugan. Detta har nu genomgått en systematisering med hjälp av fantastiska insatser av några medlemmar. Men arkivet måste användas av oss medlemmar. Här kan vi hitta oerhört mycket material för vår egen och våra föreningars utveckling. Och det finns fortfarande mycket värdefullt material som ännu inte kommit till arkivet. Här kan vi var och en göra en insats genom att se oss runt i vår närmaste sfär efter uppteckningar, foton, brev mm.

Sörmlandslåten, förbundets flaggskepp, lider stor brist på bidrag från medlemmarna. Ett fåtal personer lyckas vår redaktör förmå att skriva artiklar till tidningen. Artiklar av hög kvalitet och stort läsvärde. Men nu förtiden är vi ju alla både läs- och skrivkunniga och vi har alla möjlighet att bidra till tidningens fortlevnad, bara vi vill.

Södermanlands Spelmansförbund lider av samma symptom som resten av föreningslivet också verkar ha drabbats av; genomsnittsåldern blir högre, medlemsantalet sjunker, arbetet koncentreras på allt färre styrelsemedlemmar, aktiva medlemmar utanför styrelsen blir mer och mer sällsynta. Vi brukar också försvara oss själva med att "det är ju likadant överallt". Men detta är ju ingen lösning på problemet. Vi måste vända trenden. Vi måste prioritera, vi måste tvinga oss att faktiskt få tid att ägna oss åt det som med nödvändighet krävs för att en förening ska fortleva och utvecklas. Och visst har vi tid! Om vi alla bidrar med en liten del av vår tid åt vårt förbund, en punktinsats här och där, kommer vi att upptäcka tre saker: för det första så tog det ju inte så lång tid, för det andra så var det ju roligt att få hjälpa till, för det tredje så gjorde vi ju något inte bara för andra utan för oss själva, och då var det väl inte så dumt att ställa upp.

Vi har en livsviktig och avgörande uppgift för förbundets framtid. Att jämna vägen för att inte bara de äldre medlemmarna finner verksamheten tilltalande utan, framför allt, att de yngre kan känna sig välkomna i gänget. Det finns i dag ett stort avstånd att reducera. Här har vi alla ansvaret att ta till oss de yngre. Det räcker inte att låta ungdomarna komma in i spelmanslagen, för att vara med och lära några år, lyssna på de äldre. Detta är i och för sig viktigt men lika viktigt är det att vi äldre lyssnar på de yngre för det är dessa som kommer med nya tankar, nya ideer, nya sätt att skapa. Vi måste visa stor respekt för vad de yngre spelmännen och dansarna väljer för

medel och verktyg i sitt skapande. Flera av våra mycket duktiga musiklärare har fått fram ungdomar som visar en fantastisk spelglädje och ambition och skaparintresse. Vi får inte missa chansen att ge dem en stor plats i våra spelmanshjärtan. Uppnår vi en balans mellan det gamla och det nya kommer vi att finna ny inspiration och spelglädje. Den folkliga kulturen har inga åldersgränser, inga politiska murar, ingen prestigejakt, inga regler om vad som är rätt eller fel. Det är endast resultatet som avgör, hur publik och andra omkring oss tar emot det vi har skapat. En framgång stimulerar men ett misslyckande kan vara lika nyttigt för den personliga utvecklingen.

Det vilar självfallet ett stort ansvar på förbundets styrelse som på medlemmarna uppdrag skall styra hela verksamheten. Som ledamot av styrelsen bör personen besitta ett intresse för förbundets verksamhet, vara benägen att bistå med ideer och initiativ för att förbundet ska få en aktiv inriktning, vara öppen för nya tankar och samtidigt värna om den djupa och ovärderliga tradition som förbundet och dess medlemmar bär på. Att vara beredd att hjälpa till vid arrangemang och andra aktiviteter är en självklarhet. Att ha förmågan att få andra utanför styrelsen att engagera sig är en viktig egenskap. Men återigen: utan stöd och hjälp från medlemmarna står styrelsen maktlös.

Jag vill ha ett läge där unga och gamla spelar tillsammans och lär av varandra. Jag vill att landskapets storspelmän kliver ner till buskarna och spelar med alla som vill. Jag vill ha ett förbund där vi alla känner att vi utvecklas och ges chansen att visa vad vi vill. Jag vill ha ett förbund där vi skall värna om det gamla och traditionella men där vi också tillåts att bryta mönster. Jag vill ha ett förbund där spelmän, dansare och vissångare går hand i hand för det är bara när vi är tillsammans som vi verkligen kan bli framgångsrika. Jag vet att Södermanlands spelmansförbund är en mycket bra folkmusikorganisation som har alla förutsättningar att utvecklas. Och detta tack vare oss alla medlemmar med våra kunskaper och erfarenheter, vår vilja att umgås med folkliga medel, vår skaparglädje. Allt är möjligt. Bara vi vill.

Södertälje i april 2007
Ulf Lundgren
ulf.lundgren@telia.com

Vingåkers Spelmansstämma

Viala Hembygdsgård

Mellan Katrineholm och Vingåker, väg 52
Allspel, Scenprogram, buskspel och dans

Söndag 10 juni klockan 13.00

Allspelslåtar:
Lästringe gånglåt - D
Edwards vals efter Edvard Pettersson - D
Lerbomarschen efter R. Nordström - G
"Vad jag lovat", hamburgska från Fogdön - G
Widmarksvalsen - G
Flenmo skänklåt av Ragnar Schelén - D

Samling inför allspelet kl 12.00

Stämman stöds av: V. Vingåkers Hembygdsförening, Vingåkers Folkdanslag, Vingåkers Kommun

Info: Bo Gabrielsson, 070-204 6735
och Tore Andersson, 073-934 6416

Vem ska styra min kreativitet?

Varför upplevs oftast filmen byggd på en bok sämre än boken? När Du läser en bok skapas bilder i Ditt huvud. När en regissör tar över och gör en film baserad på boken blir det andra bilder, som inte alls stämmer med Dina. Berättelsen blev inte alls den Du själv upplevt.
En knypplad, eller virkad, spets består av garn – och hål. Garnet formar varsamt men distinkt hålens storlek och former. Utan hålen skulle det bli en grytlapp kanske, eller en värmande halsduk. Säkert vacker – men ingen spets!

De här liknelserna hjälpte mig att förstå varför jag har så svårt för arrangerade, "nyfolkliga", versioner av gamla låtar. Jag har alltid varit väldigt störd av påhitten med gitarrer, trummor, bouzouki med mera som man menar skall förstärka låtarna. Arrangemangen lyckas inte väcka min danslust.

När jag lyssnar på en duktig spelman som med känsla spelar en låt i tradition njuter jag. En sträng inom mig vibrerar, jag vill dansa. Låtens olika pauseringar och rytmförskjutningar bjuder in mig till att själv fylla i dem. Såväl i huvudet som i dansbenen.
Precis som en bra bok ger mig möjlighet att själv skapa bilder – till skillnad från filmen som är byggd på samma bok.

Nyligen förstod jag *varför* jag störts av och stått kallsinnig inför de arrangerade låtar som framförs med "hjälp" av allehanda rytmifyllande instrument. De nytillkomna instrumenten fyller i de hål i rytm och melodi som jag själv vill fantisera om, min kreativitet styrs av någon annan som oftast har helt andra idéer...

En älsklingsbok, en vacker spets, en känsligt framförd låt *bjuder in* mig till att delta med min egen kreativitet!
Se på slängpolskedansarna – det är oftast i pauseringarna och rytmförskjutningarna som viljan att markera med steg, nigningar, stampningar, rop känns starkast. Det är ett samarbete mellan spelman och dansare, de bidrar tillsammans till en gemensam upplevelse. Detta stod helt klart för mig när jag nyligen lyssnade på en bland-CD. Jag har varit medlem i Sörmlands spelmansförbund i mer än 35 år. Av alla härliga sörmlandslåtar ligger nog Mörkölåtarna närmast mitt hjärta, de får mig alltid att vilja dansa!
Tänk att finna en låt som heter *"Mörkö"* på en bland-CD, utgiven av världsmusiktidskriften **Lira**! Hurra! Hoppfull lägger jag skivan i CD-spelaren och hör tonerna i en låt som jag kan – som jag har en relation till och som jag har en inre bild av. Men vad är detta? En gitarr fyller i alla spelmannens tonpauseringar och rytmförskjutningar. De har ju alltid jag kunnat fylla i med min egen fantasi och mina danssteg! Jag kände mig snuvad på en kreativ upplevelse.

Snälla, låt våra duktiga spelmän spela sina låtar med traditionellt spel utan styrande moderna arrangemang. Låt hålen i Vadstenaspetsarna få vara kvar! Då får vår egen fantasi leva och vi mår bra i vår egen kreativitet.

Margareta Persdotter
Botkyrka

Folkmusik i Fogdö!

- ingår i 'Kulturvecka på Fogdön' (v 32) -

Markus, Madliene och Caroline Eriksson

13^{00} Spelmanskonsert i Fogdö kyrka

– med ***Caroline, Madliene & Markus***, tre syskon med efternamnet Eriksson från Trosa som spelar folkmusik på fioler och nyckelharpor. Repertoaren består av låtar från hela Sverige men framförallt från Sörmland.
Invigning av dagens aktiviteter. Fri entré (kollekt).

14^{00} Spelmansstämma & Hembygdens dag

– vid sockenstugan. Scenprogram och buskspel. Försäljning av nyckelharpor och hantverk. Fotoutställningar. Servering. Fri entré. På kvällen fortsätter vi med dans till musik av tillresta spelmän.

Lördagen 11 augusti – välkomna!

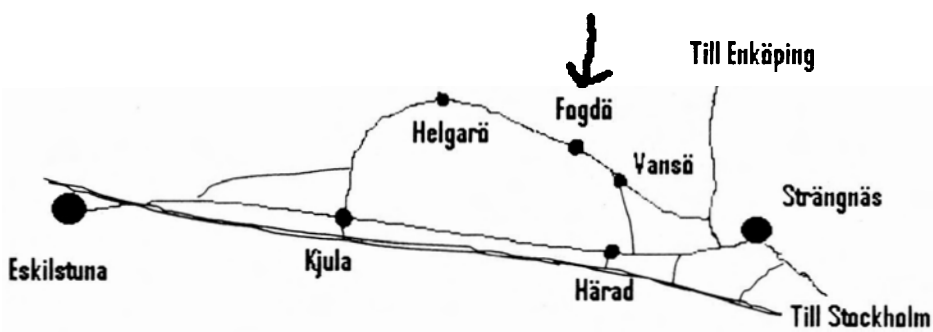

Fogdöns Hembygdsförening, www.hembygd.se
Upplysningar: 0152-70367 och 0152-30348

Nils Nilsson i Vika

Nils Nilsson i Vika. Han fria te frökna. Så lyder texten till den melodi som vi gärna sjunger till en livlig långdans. Den återfinns i A G Rosenbergs häfte med uppteckningar från början av 1800 talet utgiven i faksimil av Södermanlands spelmans förbund 1968. Melodin omfattar en oktav och har fyra takter i varje repris. Den finns från flera landskap men texten varierar från ställe till ställe.

I Sörmlandsboken från 1918 kan man läsa om betydande sörmlänningar såsom den sorgligt ryktbare Nils Nilsson Tungel, som ägt Näsby vid sjön Runviken i Bogsta. Hans far var en lärd och språkkunnig man som följt Gustaf Adolf i 30-åriga kriget. Nils Nilsson Tungel född 1592 var utbildad vid utländska lärosäten, kunglig sekreterare hos drottning Kristina, häradshövding i Daga härad, hovkansler och sigillbevarare. Så fina meriter och en snöpligt eftermäle....." ehuru gift tvenne gånger och fader till 14 barn har han ej varit Runvikens stränder någon moralisk föresyn och ännu vid 70 års ålder hade han en förbindelse med en fru Elisabeth Larsdotter Cygnea, ett snedsprång som kostade honom mycken spe och 3 000 daler silvermynt i plikt. Han avled 1665 och ligger begravd i Ångagraven vid Nyköpings östra kyrka.

Nu undrar man. Är han vår Nils Nilsson i Vika? Tanken svindlar. Kan en skandal från 1662 bevaras som en nidvisa och tecknas upp i början av 1800-talet och sjungas av oss som gärna dansar långdans 2007.

Källor:Sörmlandsboken, en skrift om hembygden "Sörmlänningar" Eva Fröberg Norstedts förlag 1918. Sörmländska slott och gårdar, anteckningar och minnen samlade av J A Karlsson, folkskollärare från Enstaberga. Sörmlands läns tryckeri 1924. Polskor, visor och danslekar upptecknade av AG Rosenberg 1823- 1835 utgiven faksimil av Södermanlands spelmansförbund .Sörmländska visor del 1, Sörmlands museums småskriftsserie 6.

Christina Frohm

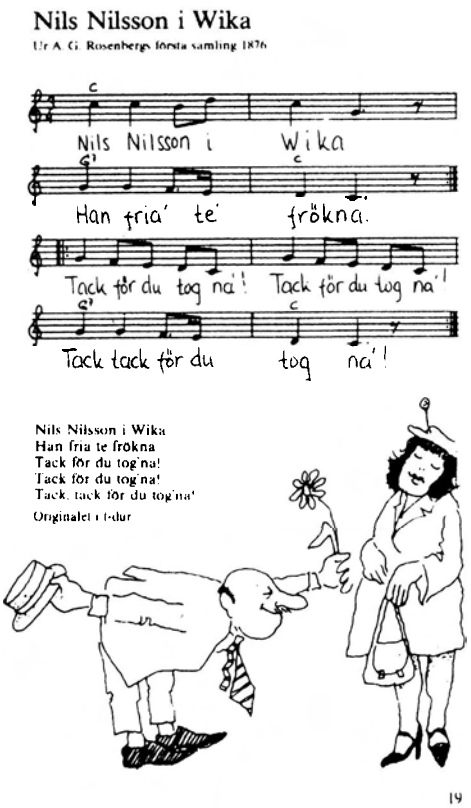

Välkomna till *Arboga Möte*

Spelmansstämma i Arboga söndag den 17 juni

Spelmansfest mitt i stan med allspel, scenspel och spel på gator och torg. Spelmän från Närke, Västmanland och Södermanland möts i kulturstaden Arboga.
Stämman inleds i centrum klockan 12.00 och avslutas med konsert i Trefaldighetskyrkan med gästande spelmän och kyrkokören.

Välkomna till ett historiskt folkmusikmöte!

Arrangeras av Arboga kommun, Örebro läns folkmusikförbund, Västmanlands Spelmansförbund och Södermanlands Spelmansförbund i samarbete.

Samling klockan 12.00 Upplysningar ring Torsten Gau 016-42 00 70

Spelmanssstämman på Julita Skans 23 juni

Välkomna till årets stora spelmansstämma på midsommardagen

Det blir en härlig dag med spel på scenen, i gårdar och stugor med avslutningskonsert i Skansenkyrkan.
Naturligtvis dans kring midsommarstången, festtåg genom parken med med spelmän och övriga festdeltagare. Passa på att se den fantastiska parken, Pettsson och Findus och mycket annat innan stämman börjar. Tag med familjen, vänner och bekanta till ett härligt midsommarfirande i natursköna Julita.

Samling klockan 13.00 Upplysningar ring Torsten Gau 016-42 00 70

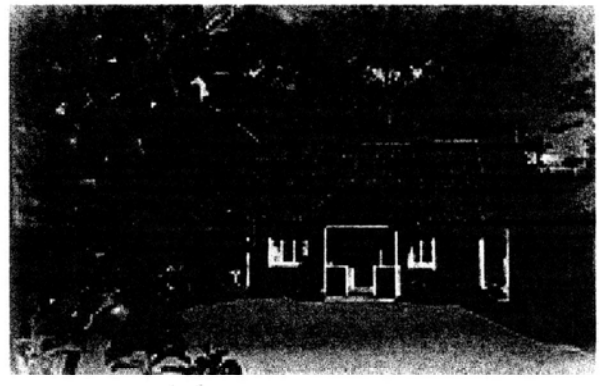

Utförlig information i Sörmlandslåten 2/2006 som kommer i maj. Där finns också uppgifter om övriga arrangemang under sommaren.

Returadress Södermanlands Spelmansförbund
Johansvägen 16, 151 39 SÖDERTÄLJE
Avs. Kurts Bokbinderi AB, Box 146, 631 03 Eskilstuna

B

SVERIGE
PORTO BETALT

Blomberg Arne & Carin
Törnevalla lärarbostad
590 62 Linghem

Sörmländska spelmansstämmor

4/6 Munspelsstämman i Stockholm
Farsta Gård kl 13.00
Allspel, scenprogram, buskspel
Kurs på förmiddagen
Arr. HARMONIKA
Uppl. 070-2046735

10/6 Vingåkers Spelmansstämma
Viala Hembygdsgård
Mellan Katrineholm/Vingåker v. 52
Spelmansstämma 13.00
Uppl Bo 070-2046735
Tore 0151-551 12 36

17/6 Spelmansstämma i Arboga
Samling till festtåg 12.00
vid Trefaldighetsskyrkan
14.00 Allspel och scenspel
17.00 Konsert i kyrkan
Arr. Spelmansförbunden Örebro län,
Västmanland , Södermanland med
stöd av Arboga kommun
Uppl. Torsten 016-42 00 70

23/6 Julitastämman på Julita Skans
13.00 Dans kring midsommarstången
13.55 Festtåg och invigning
14.00 Allspel, scenspel
Spel i stugor och på gårdar
17.00 Konsert i Skansenkyrkan
Arr. Julitaförbundet och
Södermanlands spelmansförbund
Uppl. Torsten 016-420070
Ingemar 08-550 97320

24/6 Spelmansstämma med dans
Hembygdsgården Malmköping
10.45 Festtågsmarsch med spelmän
till högmässa i folkton
12.15 Stämma på lövad dansbana,
goda polskor och gammaldans
Uppl. Anita Hedlund 0157-211 21

8/7 Spelmansstämma vid Trostorp
mellan Vagnhärad och Trosa
13.00 Spel vid Hembygdsgården
allspel. scenspel och buskspel
Servering
Arr. Vagnhärads Hembygdsförening
och Bygdens Blandning
Uppl. Alf 0156-105 72

11/8 Fogdöstämman
vid Sockenstugan, Fogdö
Kurser, konsert och dans
Arr. Fogdöns Hembygdsförening
Uppl. 0152-70367, 30348

5/8 Spelmansstämma i slottsmiljö
Borggården, Nyköpingshus
14.00 Stämman börjar
Allspel och scenspel
Arr. Nyköpingshus Spelmansgille
Södermanlands Spelmansförbund
Uppl. Evert 0155-28 54 62

18/8 Folkmusikfest på Trädgårdstorp
i Tullinge
10-12.30 Viskurs och spelstuga

Allspel , scenspel
Arr. Slagsta Gille
Uppl. Curt 08-530 364 43

1/9 Sparreholmsträffen vid
Hyltinge Hembygdsgård
Obs! Andra lördagen i september
19.00 Spel och dans på logen
Servering
Uppl. Bernt Olsson 0157-206 36
Sven Ingemars 0157- 207 30

GAPPE & SPORRE TRYCKERI AB, E-TUNA